

KRITISCH REALISME EN DE AANHOUDEnde SLECHTE SCHOOLPRESTATIES IN NOORD-COLOMBIA: HET VERSCHIL

Juan David Parra

SAMENVATTING

In het hedendaagse debat over middelbaar onderwijs blijkt dat Colombiaanse leerlingen achterblijven bij internationale normen voor schoolprestaties. Op landelijk niveau vertonen de resultaten van gestandaardiseerde examens duidelijke verschillen tussen regio's. Sommige regio's hebben al (ten minste) de laatste drie decennia te maken met het probleem van slecht presterende scholen. Dit probleem is onderzocht vanuit verschillende onderzoeksparadigma's (positivisme, structuralisme, poststructuralisme), die geen van alle een overtuigend antwoord geven op de vraag waarom deze scholen nog steeds tekortschieten.

In dit proefschrift worden de aanhoudende slechte schoolprestaties bestudeerd vanuit de ontologie van het kritisch realisme omdat andere onderzoeksparadigma's ontoereikend waren om wetenschappelijke verklaringen te bieden op dit terrein. Een van de belangrijkste methodologische argumenten die in dit proefschrift naar voren worden gebracht is dat elke uitspraak over een oorzakelijk verband in de sociale wetenschappen onderzoek vereist waarin aandacht is voor de autonome, maar interveniërende eigenschappen van onderwijsstructuren en de agency van mensen (d.w.z. studenten, ouders, docenten) bij het maken van onderwijsbeleid. Daarom is bij de data-analyse gebruikgemaakt van (meestal) kwalitatieve methoden binnen een realistische benadering. Deze gegevens zijn verzameld in Noord-Colombia om complexe interacties tussen structuur en agency te bestuderen en zo causale mechanismen achter het voortbestaan van onderwijsproblemen te ontdekken.

De morfogenetische benadering van Margaret Archer speelt een belangrijke rol in dit proefschrift. Deze helpt bij het bestuderen van hypothesen over de historische en contextuele factoren die bijdragen aan het beperkte succes van het onderwijsbeleid in sommige regio's van het land. Volgens exponenten van het *middle range*-realisme (het idee van theorieën met een beperkte reikwijdte) is gezien de eindeloze mogelijkheden om sociale gebeurtenissen te conceptualiseren de bekendste abstractiemethode in sociaal onderzoek het opzetten van voorlopige theoretische constructen (of intuïtieve ideeën). Deze kunnen onderzoekers helpen bij de theorievorming over causale mechanismen en hun werking in verschillende contexten. Het doel van empirisch onderzoek is dan ook om empirische gegevens te verzamelen om die voorlopige theoretische voorspellingen te valideren en/of te verfijnen. Wanneer dergelijke (voorlopige) theoretische constructen ontbreken, kunnen onderzoekers bijdragen aan kennis door vooruitgang te boeken in dat vroege proces van hypothesevorming. Vanuit dit idee wordt Archers benadering in dit onderzoek gebruikt als een domeinspecifieke metatheorie (DSMT) die geschikt is om empirische gegevens samen te brengen om een *middle-rangetheorie*

(theorie met beperkte reikwijdte) – of dat eerste theoretische construct – op te stellen over de aanhoudende schooluitval in Noord-Colombia.

Volgens de middle-rangetheorie die in dit proefschrift is ontwikkeld is er in Colombia geen echt nationaal onderwijsproject omdat het sommige subnationale belanghebbenden ontbreekt aan macht. Zo wijst de beperkte decentralisatie van de besluitvorming rond het beleid in het basis- en middelbaar onderwijs in de provincie Atlántico er bijvoorbeeld op dat de lokale autoriteiten niet bereid zijn onderwijsinitiatieven te ontwerpen en uit te voeren die zowel aan de nationale normen als aan de behoeften van de mensen in de regio beantwoorden. Dit heeft onder meer tot gevolg dat leerlingen van de onderzoekslocatie zakken voor hun examens, mede omdat zij vanuit hun sociaal-culturele achtergrond geen oog hebben voor de voordelen van doorleren. Deze verklaring verschilt van de deterministische verklaringen die worden gegeven door de heersende traditie in onderzoek naar de effectiviteit van scholen. Een voorbeeld hiervan is de onderwijs economie, waarin de bekwaamheid van leerkrachten als belangrijkste oorzaak van schoolsucces geldt.

Het proefschrift benadrukt ook de actieve rol van specifieke groepen (d.w.z. lerarenvakbonden) bij het vormgeven van hedendaags onderwijs. Het feit dat sommige actoren er niet in zijn geslaagd de onderwijsstructuren beter af te stemmen op hun voorkeuren en verwachtingen, wijst dus niet op een gebrek aan inspanningen om verandering tot stand te brengen, maar veeleer op de macht van andere sociale groepen om hun gevestigde belangen te beschermen en de status quo te handhaven. In ontologische termen verschilt dit causale narratief van theoretische kaders waarin onderwijsactoren worden beschouwd als passieve ontvangers van hervormingen in onderwijsbeleid.